

Exploring Primary School Teachers' Competencies of Alternative Assessment and Evaluation

Mehmet ÖZENÇ¹ Mustafa ÇAKIR²

ABSTRACT. Primary school teachers' competencies and self-efficacy beliefs of alternative assessment techniques were investigated and conditions in which they utilize such techniques in the classroom were explored within the framework of performance indicators set by the Ministry of National Education (MEB). Nine participants from three different schools in İstanbul participated in this qualitative case study. Purposeful sampling method was used in determining the participants. Data was collected through semi-structured interviews with participants and through classroom observations. Findings suggested that primary school teachers employed performance evaluation, portfolio, project and self-assessment techniques in their teaching practices. Among performance indicators providing feedback was significantly obvious than others. Twenty four (24) performance indicators of competence, identified and described by Ministry of Education, and analysis of classroom observations showed that participants' average score of performance competence was 13.4. In conclusion, primary school teachers need support not only in understanding of alternative assessment and evaluation, but also in how to incorporate these practices into their teaching.

Key Words: Primary school teachers, alternative assessment and evaluation, teachers adequacy

SUMMARY

Purpose and Significance: The main objective of this research is to determine the competency of primary school teachers in alternative assessment and evaluation. In order to achieve this main objective following research questions were investigated:

1. Which alternative assessment techniques are used by primary school teachers?
2. In which capacity do primary school teachers implement performance indicators of alternative assessment in their classrooms?
3. How do primary school teachers implement the performance indicators for the competency area of monitoring and evaluating students learning and development?
4. What are primary school teachers' self efficacy beliefs about their competency of alternative assessment and evaluation?

Methods: This research was designed as a qualitative case study. In case studies, researchers examine a particular cluster in the universe in depth in order to establish relations within itself and the environment and to reach a judgment about these clusters of (Karasar, 2005). Research was carried out with nine primary school teachers working in three different schools at 2011-2012 academic year in Maltepe and Sultanbeyli district of İstanbul province. Participants were determined by criterion sampling which is among purposive sampling methods.

In this study, qualitative data collection techniques were utilized. Qualitative data were collected with classroom observation and semi-structured teacher interview form developed by researchers. Teachers were determined among primary school teachers who had high, medium and low level of knowledge about alternative assessment and evaluation. Knowledge levels were determined by an achievement test. After semi-structured interviews, participants' assessment and evaluation practices were also observed in their classrooms. Data from the observation forms was analyzed with a computer software and the findings were obtained by calculating percentage and the frequency of observations. Results were presented in a table. Teachers who were interviewed and observed were coded as Ö1, Ö2 and data were tabulated in this way.

Results: During the observation periods in their classrooms nine primary school teachers applied total of 34 alternative assessment and evaluation techniques. On average, each teacher employed less than

* This study was originated from Mehmet ÖZENÇ's Doctorial Dissertation which was supervised by Assoc. Dr. Mustafa ÇAKIR.

¹ Ph.D. Governorship of Niğde EU Office: mozenc38@hotmail.com

² Assoc. Dr. Marmara University Education Faculty: mustafacakir@marmara.edu.tr

four (3.8) alternative assessment and evaluation technique. Considering the fact that there are total of 10 alternative assessment and evaluation techniques that are recommended by the reform documents, this average of 3.8 is very low. When the performance indicators of alternative assessment and evaluation techniques that were used by the observed teachers were taken into account, a total of 86 performance indicators were identified. This means that each teacher used 9.6 performance indicators on average. Considering that there are total of 30 performance indicators, this average is also very low.

According to classroom observations, primary school teachers' average performance indicators for learning, development of monitoring and evaluation competency areas were 13.4. Considering the total of 24 performance indicators, teachers demonstrated slightly above of the middle level performance in learning, development, monitoring and evaluation of the competency areas determined by the Ministry of Education.

According to the last question of the survey, Ö1 considered himself incompetent, Ö1, Ö2, Ö3, Ö5, Ö6, Ö8 and Ö9 considered themselves moderately competent and Ö7 considered himself competent.

Alternative assessment and evaluation competencies of nine teachers who were observed and interviewed can be summarized as follows:

1. Four teachers were moderately competent (Ö1, Ö2, Ö3, Ö4)
2. Five teachers were incompetent (Ö5-Ö6-Ö7-Ö8-Ö9)

Results suggested that, none of the participants were competent in understanding and implementing alternative assessment and evaluation. Also, it is very important to note that five participants were classified as having inadequate understanding of alternative assessment and evaluation techniques and were incompetent in terms of implementing such practices into their teaching.

Discussion and Conclusions: Survey results revealed that participants' level of competency in alternative assessment and evaluation were inadequate. The results of other research studies also support this conclusion (TED, 2009). Teachers think that alternative measurement and evaluation techniques are too complicated. (Akata, 2007; Arda, 2009) Teachers working in different branches preferred the traditional measurement and evaluation techniques instead of alternative measurement and evaluation techniques. (Birgin, 2010; Çalışkan, 2009; Ersoy, 2008; Gelbal ve Kelecioğlu, 2007; Gök ve Şahin, 2009; Kırık, 2008; Orhan, 2007; Tabak, 2007; Torçuk, 2008; Watt, 2005). Teachers' knowledge of alternative assessment and evaluation in different branches were also found to be inadequate. (Lentz, 1997; Metin ve Birişçi, 2011; Nash, 1993; Webb, 2001). Other similar studies reported that primary school teachers had limited knowledge of alternative assessment and evaluation (Ataman, 2007; Bal, 2009; Çiftçi, 2010; Ünsal, 2013). In addition, alternative assessment and evaluation knowledge of prospective primary school teachers were found to be remarkably inadequate. (Birgin ve Gürbüz, 2008; Duban ve Küçükyılmaz, 2008).

According to the New Curriculum Review and Evaluation Report (2005), the weakest aspect of the new primary curriculum was the lack of enough information for primary school teachers on how to assess and evaluate students in new approach.

When the results of this study are considered together with other related research results, it can be concluded that teachers find alternative assessment and evaluation techniques confusing and complicated; they usually use traditional assessment practices in their lessons; they do not have sufficient knowledge about alternative assessment and evaluation techniques. The main reason for teachers' lack of using alternative assessment and evaluation techniques is not only their low level of knowledge about such methods but also their insufficient training about how to actually implement them (Bal, 2009; Birgin, 2010). Providing professional development opportunities to teachers is necessary and such demand was expressed by the participants of this research as well as in other studies (Çalışkan, 2009; Ersoy, 2008; Torçuk, 2008).

Sınıf Öğretmenlerinin Alternatif Ölçme ve Değerlendirme Yeterliklerinin Belirlenmesi*

Mehmet ÖZENÇ¹ Mustafa ÇAKIR²

ÖZ: Bu araştırmada, sınıf öğretmenlerinin alternatif ölçme ve değerlendirme yeterliklerini belirlemek amacıyla öğretmenlerin alternatif ölçme ve değerlendirme teknikleri ile ilgili öz yeterlik algıları ve sınıf içinde bu teknikleri kullanma durumları MEB tarafından belirlenen yeterlik performans göstergeleri çerçevesinde incelenmiştir. Nitel araştırma desenlerinden durum çalışmasının kullanıldığı araştırmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme tekniği ile belirlenen 9 katılımcıdan veriler toplanmıştır. İstanbul ilinde 3 farklı okulda sınıf öğretmeni olarak görev yapan 9 katılımcı ile birebir görüşmeler yapılmış ve sınıflarında sınıf içi gözlemler gerçekleştirilmiştir. Sonuç olarak; sınıf öğretmenlerinin en fazla performans değerlendirme, portfolyo, proje ve öz değerlendirme tekniklerini uyguladıkları, uygulanan tekniklerin performans göstergelerinde en sık geri bildirimde bulunmanın olduğu, MEB'in belirlemiş olduğu yeterlik alanında 24 performans göstergesinden ortalama 13.4'ünün uygulandığı ve sınıf öğretmenlerinin alternatif ölçme ve değerlendirmede yetersiz oldukları belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Sınıf öğretmenleri, alternatif ölçme ve değerlendirme, öğretmen yeterlikleri

GİRİŞ

Standart test sonuçlarının öğrencilerin eğitim hayatlarına ve geleceklerine önemli etkilerinin olması kaçınılmaz olarak istenmeyen bir şekilde okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin eğitim uygulamalarını teste yönelik planlamasına sebep olmuştur. Bundan dolayı Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) 2005 yılında ilköğretim programında kapsamlı bir değişiklik yaparak davranışçı paradigmanın hakim olduğu eğitim sistemimizi yapılandırmacı paradigma yönünde değiştirmiştir. Yapılandırmacı yaklaşımın eğitim sistemimize girmesi ile hem öğrenme-öğretme süreçlerinde hem de ölçme ve değerlendirme uygulamalarında çeşitli değişiklikler yapılması zorunlu hale gelmiştir. Çünkü öğretmen merkezli olan ve pasif bir öğrenmenin olduğu geleneksel sınıfların aksine, öğrenci merkezli olan yapılandırmacı sınıflarda kendi öğrenmelerinin sorumluluğunu üstlenen öğrenciler öğretmenlerinin rehberliğinde birbirleri ile işbirliği içerisinde öğrenmelerinde aktif olarak rol alırlar. Öğrenme ortamında aktif olan öğrencilerin elde ettiği kazanımlarının ölçülüp değerlendirilmesinde geleneksel ölçme ve değerlendirme yöntemleri yetersiz kalmaktadır.

2005 ilköğretim programının temel felsefesini oluşturan yapılandırmacı yaklaşımın özünde; öğrenmede bireysel farklılıkların dikkate alınması, bireyin kendine özgü özelliklerinin ön plana çıkarılması ve herkesin sahip olduğu bilgilerle yeni öğrendiği bilgilerin kendine özgü biçimde yapılandırılması vardır. Bundan dolayı da öğretim yöntem ve tekniklerinin mümkün olduğunca çeşitlendirilmesi gerektiğini vurgulayan yapılandırmacı yaklaşım, ölçme ve değerlendirmede de öğrencilere bilgi, beceri ve tutumlarını sergileyebilecekleri çoklu değerlendirme fırsatları sunulmasını vurgular (MEB, 2005). Burada bahsedilen çoklu değerlendirme fırsatları alternatif ölçme ve değerlendirme ile mümkün kılınabilir. Çünkü geleneksel ölçme ve değerlendirme teknikleri ile öğrencilerin sadece sahip oldukları bilgi düzeyleri değerlendirilirken alternatif ölçme ve değerlendirme teknikleri ile öğrencilerin bilgileri, becerileri, tutumları, ilgi ve ihtiyaçları gibi çok yönlü özellikleri değerlendirilebilir.

Eğitimde çok önemli bir yere sahip ölçme ve değerlendirme çalışmalarının tespit edilmesini, ne zaman hangi çalışmanın yapılacağını planlanmasını, sonuçta elde edilen verilerin nasıl kullanılacağını belirlenmesini ve bu çalışmalara öğrencilerin katılımın sağlanmasını organize edecek olan öğretmenlerdir. Öğretmenlik mesleğinin bu kadar önemli olması öğretmenlerin sahip olması gereken niteliklerin de önemini artırmıştır. Akçamete (2005), öğretmenlerin sahip olması gereken niteliklerin önemini şu şekilde ifade etmiştir: “Hiçbir eğitim modeli o modeli işletecek olan, ona işlerlik kazandıracak olan personelin niteliğinin üzerinde hizmet üretmez. Elimizde en iyi program, en iyi bina ve derslikler, en iyi ders kitabı, en iyi araç-gereç de olsa onları çalıştıracak olan öğretmen

* Bu çalışma Doç. Dr. Mustafa ÇAKIR'ın danışmanlığında Mehmet ÖZENÇ tarafından hazırlanan doktora tezinden türetilmiştir.

¹ Dr. Niğde Valiliği AB Birimi: mozenc38@hotmail.com

² Doç. Dr. Marmara Üniversitesi Eğitim Fakültesi: mustafacakir@marmara.edu.tr

yeterli değilse, tüm bunlar hiçbir işe yaramaz. Bu nedenle, bir okul ancak içindeki öğretmenler kadar iyidir denilebilir” (s.6).

Sınıf öğretmenlerinin özel alan yeterlikleri 8 ana yeterlik, 39 alt yeterlik ve 117 performans göstergesinden oluşmaktadır (MEB, 2008). Belirlenen 8 ana yeterlik alanından “İzleme ve Değerlendirme”, öğrencilerin öğretim sürecinde gelişim düzeylerini izleme, öğretim sürecinde uygulanan ölçme araçlarından elde edilen verileri değerlendirme konularını kapsamaktadır. Bu yeterlik alanının performans göstergelerine göre sınıf öğretmenleri; “öğrencilerin gelişim düzeylerini izlemeye yönelik ürün değerlendirmenin yanında süreç değerlendirmesini de sürekli olarak kullanır, ölçme verileri doğrultusunda kendi kendilerini değerlendirmelerine olanak tanır, ölçme değerlendirme etkinliklerinden elde ettiği veriler ışığında öz değerlendirme yaparak bu sonuçlara göre öğrenme sürecini öğrenci ve velileriyle birlikte değerlendirir” (MEB, 2008, s.158).

Ülkemizde yapılan araştırmalarda üzerinde durulan konular şunlardır; yeni ilköğretim programının ölçme değerlendirme boyutunun uygulanabilirlik düzeyi (Akata, 2007; Algan, 2008; Ataman, 2007; Birgin, 2010; Pınarbaşı, 2007; Tabak, 2007; Torçuk, 2008), alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerinin uygulanması (Karahan, 2007; Mamur, 2009; Uysal, 2008), öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme yeterlik algıları (Birgin ve Gürbüz, 2008; Kilmen, Kösterelioğlu ve Kösterelioğlu, 2007), öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme yeterlik algıları (Çakan, 2004; Genç, 2008; Gök ve Şahin, 2009; Güneş, 2007; Maral, 2009), alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerine ilişkin öğretmen görüşleri (Arda, 2009; Bal, 2009; Çalışkan, 2009; Okur, 2008; Orhan, 2007). Yukarıdaki araştırmalara bakıldığında, programın ülke genelinde uygulanmaya başladığı 2005 yılından bu zamana kadar sınıf öğretmenlerinin alternatif ölçme ve değerlendirme yeterliklerinin incelendiği herhangi bir araştırmanın yapılmadığı görülmektedir. Oysa 2005 ilköğretim programının öngördüğü ve uygulanmasını istediği alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerini uygulayacak olan öğretmenlerin bu konuda yeterli olup olmadığının araştırılması gerekmektedir.

Alan yazında sınıf öğretmenlerinin kullandığı alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerinin belirlenmesi üzerine çalışmalar olduğu görülmektedir. Bu çalışmalarda genellikle ölçme ve değerlendirmeye yönelik teknikler ve kullanıma sıklıkları üzerinde durulmuştur. Ancak kullanılan alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerinin etkin uygulanabilmesi için gerekli olan, tekniklerin uygulama aşamalarının gözlemlendiği (teknik hakkında bilgi verme-tanıtma, değerlendirme kriterlerinin açıklanması ve dereceli puanlama anahtarının hazırlanması ve geri bildirimde bulunma) araştırmalar alan yazında bulunamamıştır. Ayrıca bu araştırmanın diğer araştırmalardan farkı, sınıf öğretmenlerinin alternatif ölçme ve değerlendirme yeterliklerinin MEB tarafından belirlenen öğretmen yeterlikleri kapsamında da değerlendirilmesidir.

Kazu ve Aslan (2013) yaptıkları araştırmada, 2004–2011 yılları arasında 2004 programının ölçme ve değerlendirme boyutu ile ilgili yapılan araştırmaları değerlendirmişlerdir. Araştırma sonucunda; araştırmaların 2006-2010 yılları arasında yoğunlaştığı, öğretmenlerin hedef kitle seçildiği ve verilerin genelde anket ile toplandığı tespit edilmiştir.

Yapılan bu araştırmalarda sıklıkla nicel araştırma yöntemleri kullanılmış olup, nitel araştırma yöntemlerine daha az yer verilmiştir. Nitel araştırmaların konuyu anlama ve anlamlandırmada sahip olduğu üstünlüklere rağmen ülkemizde yapılan araştırmalarda daha az kullanılması bir eksiklik oluşturmaktadır. Ayrıca nitel araştırmalarda araştırmacının araştırılan kişi ve ya durumla daha çok etkileşim içinde bulunması gerçeğe ulaşılmasında önemli bir etkidir (Ekiz, 2004). Bu bağlamda sınıf öğretmenlerinin alternatif ölçme ve değerlendirmede ne kadar yeterli olduklarının nitel araştırma yöntemleri kullanılarak belirlenmesi literatüre katkı sağlayacaktır.

Bu araştırmanın ana amacı sınıf öğretmenlerinin alternatif ölçme ve değerlendirme yeterliklerinin belirlenmesidir. Bu ana amaca ulaşmak için aşağıdaki araştırma sorularına cevaplar aranmıştır:

1. Sınıf öğretmenlerinin kullandığı alternatif ölçme ve değerlendirme teknikleri nelerdir?
2. Sınıf öğretmenlerinin alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerinin performans göstergelerini uygulama durumları nasıldır?
3. Sınıf öğretmenlerinin öğrenmeyi, gelişimi izleme ve değerlendirme yeterlik alanının performans göstergelerini uygulama durumları nasıldır?
4. Sınıf öğretmenlerinin alternatif ölçme ve değerlendirme yeterlikleri algıları nasıldır?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma nitel araştırma desenlerinden durum çalışması desenine uygun olarak tasarlanmıştır. Durum çalışmalarında evrendeki belirli kümelerin kendisi ve çevresiyle olan ilişkileri derinlemesine incelenerek o kümeler hakkında bir yargıya varılır (Karasar, 2005). Glesne'ye (2012) göre durum çalışmaları katılımcı gözlemler, derinlemesine görüşmeler ve doküman toplama ile elde edilen verilerin derinlemesine incelenmesine olanak verir. Birden fazla durumun karşılaştırılması ile betimsel ve bütüncül bir sonuç elde edilebilir. Bu çalışmada sınıf içi gözlemler ve görüşmeler ile veri toplanmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırma, 2011-2012 eğitim öğretim yılında İstanbul İli Maltepe ve Sultanbeyli ilçelerinde 3 farklı okulda görev yapan 9 sınıf öğretmeni üzerinde gerçekleştirilmiştir. Çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme yönteminde, örnekleme dâhil olacak kişileri araştırmacı daha önceki bilgi, deneyim ve gözlemlerinden hareketle araştırmanın amacına uygun olarak kendi yargısıyla seçer. Araştırmacı kendi yargısıyla karar verdiği için evren hakkında bilgi sahibi olmalıdır (Ural ve Kılıç, 2006). Ölçüt örneklemede de araştırmacı tarafından hazırlanan bazı ölçüt veya ölçütlere göre çalışma grubunun belirlenmesi vardır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu çalışmada belirlenen ölçütler; öğretmenlerin görev yaptıkları okulların sosyo-ekonomik düzeyleri ile öğretmenlerin alternatif ölçme ve değerlendirme bilgi düzeyleridir. Öğretmenlerin görev yaptıkları okulların sosyo-ekonomik düzeylerinin belirlenmesinde okul yöneticilerinin görüşlerinden faydalanılmıştır. Öğretmenlerin alternatif ölçme ve değerlendirme bilgi düzeylerinin belirlenmesinde de yine araştırmacının doktora tez çalışmasından faydalanılmıştır. Bu çalışmada 19 soruluk Alternatif Ölçme ve Değerlendirme Bilgi Düzeyi Testi hazırlanmış, geçerlik ve güvenirlik analizleri yapılmış ve sınıf öğretmenlerine uygulanmıştır. Testin değerlendirilmesinde her doğru cevaba 1 puan, yanlış cevaba ise 0 puan verilmiştir. Bu kapsamda testten alınabilecek en yüksek puan 19, en düşük puan ise 0'dır. Doktora tez çalışmasının bu kısmına katılan sınıf öğretmenlerinden gönüllü olan, alternatif ölçme ve değerlendirme düzeyleri farklı ve farklı sosyo-ekonomik düzeydeki okullarda görev yapan 9 öğretmen bu araştırmanın çalışma grubunu oluşturmuştur. Çalışma grubunu oluşturan öğretmenlere ait demografik özellikler Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Çalışma Grubunu Oluşturan Öğretmenlere Ait Demografik Özellikler

Demografik Özellikler	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	Ö6	Ö7	Ö8	Ö9
Yaş	54	29	39	43	40	48	63	48	39
Cinsiyet	Kadın	Erkek	Erkek	Erkek	Erkek	Erkek	Kadın	Kadın	Kadın
Mesleki kıdem	35	6	16	23	16	23	43	16	16
Sınıf mevcudu	32	45	35	33	38	45	28	30	42
Mezun olunan okul	Lisans tam.	Sınıf ögr.	Biyoloji eğit.	Lisans tam.	Sınıf ögrt.	Lisans tam.	Ön lisans	İktisat Fak.	Sınıf ögr.
Lisansüstü eğitim alma AÖDBDT puanı	9	15	7	14	12	9	6	8	7

Çalışmaya katılan öğretmenlerden 4'ü kadın, 5'i ise erkektir. 1 öğretmen 30 yaş ve altında, 3 öğretmen 31–40 yaş aralığında ve 5 öğretmen ise 41 ve üzeri yaştadır. Öğretmenlerin mesleki kıdemleri incelendiğinde 1 tanesinin 10 yıl ve altı, 4 tanesinin 11–20 yıl arası ve 4 tanesinin de 21 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip oldukları görülmektedir. Sınıf mevcutları açısından ise 2 öğretmenin 30 ve altı öğrenciye, 5 öğretmenin 31–40 arası öğrenciye ve 2 öğretmenin de 41 ve üzeri öğrenciye sahip oldukları görülmektedir. Katılımcıların mezun oldukları okullar incelendiğinde 7 öğretmenin sınıf öğretmenliğinden, 1 öğretmenin eğitim fakültelerinin diğer bölümünden ve 1 öğretmenin de eğitim fakültesi dışında bir fakülteden mezun olduğu görülmektedir. Öğretmenlerden 3'ü üst sosyo-ekonomik, 3'ü orta ve 3'ü de alt sosyo-ekonomik düzeye sahip okullarda görev yapmaktadır. Öğretmenlerin 2'si lisansüstü eğitim yapmış ve 7'side lisansüstü eğitim yapmamışlardır. Öğretmenlerden ikisi Alternatif Ölçme ve Değerlendirme Bilgi Düzeyi Testi'nden 13–15 arası puan,

üçü 9–12 arası puan, dördü de 5–8 arası puan almışlardır. 16 ve üzeri puan alan öğretmen bulunmamaktadır.

Veri Toplama Araçları

Yapılan bu araştırmada nitel veri toplama tekniklerinden faydalanılmıştır. Nitel veriler araştırmacı tarafından geliştirilen “Sınıf İçi Gözlem Formu” ile “Yarı Yapılandırılmış Öğretmen Görüşme Formu” ile toplanmıştır. Araştırmada kullanılan veri toplama araçları ve özellikleri aşağıda verilmiştir.

Sınıf İçi Gözlem Formu: Araştırmada, sınıf öğretmenlerinin eğitim-öğretim sürecinde kullandıkları alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerini belirlemek ve uygulama aşamalarını incelemek amacıyla sınıf içi gözlemler yapılmıştır. Dünder’a (2008) göre sınıf içinde olan tüm olayların gözlenip kaydedilmesi imkânsızdır. Bundan dolayı gözleme başlamadan önce neyin hangi kapsamda gözleneceğinin açık biçimde ortaya konması gerekir. Bu nedenle gözleme başlamadan önce ilgili alan yazın (Alıcı, 2010; Ataman, 2007; Atılğan, 2009; Arda, 2009; Bahar, Nartgün, Durmuş ve Bıçak, 2009; Bal, 2009; Birgin, 2010; Çalışkan, 2009; Çepni, 2009; Güneş, 2007; Maral, 2009; MEB, 2008; Orhan, 2007; Okur, 2008) taranarak ölçme ve değerlendirmede hangi tekniklerin uygulandığı ve alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerinin uygulama aşamaları (teknğin uygulanması, teknik hakkında bilgi verilmesi, değerlendirme kriterlerinin açıklanması ve dereceli puanlama anahtarının hazırlanması, geri bildirimde bulunma) tespit edilerek sınıf içi gözlem formu oluşturulmuştur. Ayrıca MEB’in 2008 yılında hazırlamış olduğu öğretmenlerin genel alan yeterliklerinden öğrenmeyi, gelişimi izleme ve değerlendirme yeterlik alanının performans göstergeleri sınıf içi gözlem formuna eklenmiştir. Sınıf içi gözlem formunun uygulanan tekniklerin işlendiği kısmı 40 maddeden, performans göstergelerinden oluşan kısmı ise 24 maddeden oluşmuştur. Gözlem formunun oluşturulmasından sonra ölçme ve değerlendirme alanında uzman bir öğretim üyesinden uzman görüşü alınmıştır. Uzman görüşünün önerileri ile form düzenlendikten sonra uygulamaya konulmuştur.

Yapılan gözlemlerde, öğretmenlerin hangi ölçme ve değerlendirme yöntemlerine ne sıklıkta yer verdikleri, uyguladıkları tekniklerle ilgili aşamaları ve performans göstergelerindeki durumları gerçekleştirip gerçekleştirmedikleri tespit edilmiştir. Ayrıca sınıf içinde yapılan ölçme ve değerlendirme ile ilgili tüm faaliyetler ve öğrencilerin verdikleri tepkiler araştırmacı tarafından not edilmiştir.

Sınıf içi gözlemler her öğretmenin sınıfında haftada 2 saat olmak üzere 6 hafta sürmüştür. Gözlemler 2012 Mart-Nisan-Mayıs aylarında gerçekleştirilmiştir ve toplamda 108 saat sürmüştür. 6 haftalık gözlem yapılmasının sebebi uygulanabilecek bütün alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerinin gözlenebilmesidir.

Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu: Araştırmada veri toplama aracı olarak sınıf içi gözlem formunun yanında, sınıf öğretmenlerinin alternatif ölçme ve değerlendirme yeterlik algıları ile öğrenme ortamlarında kullandıkları alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerinin belirlenmesi amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme formu da kullanılmıştır. Görüşme formu hazırlanırken ilgili alan yazından ve sınıf içi gözlemlerden elde edilen verilerden yararlanılmıştır. Görüşme formunda 4 adet kişisel bilgiler ve öğretmenlerin alternatif ölçme ve değerlendirme yeterlik algıları ile ilgili sorular bulunmaktadır. Görüşme öncesinde görüşme hakkında kısaca bilgi verilmiş ve görüşmelerin kayıt cihazı ile kayıt altına alınacağı bildirilmiştir.

Verilerin Toplanması

Sınıf öğretmenlerinden alternatif ölçme ve değerlendirme bilgi düzeyleri yüksek, orta ve düşük olan öğretmenler belirlenmiş ve onlara sınıflarında gözlem ve sonrasında görüşme yapılmasından rahatsız olup olmayacakları sorulmuştur. Gönüllü olarak bu durumu kabul eden öğretmenlerin okul idareleri ile araştırmanın bu boyutu görüşülmüş ve onların da onayı alındıktan sonra gözlem ve görüşme safhasına geçilmiştir. Sınıf içi gözlemlerin gerçekleştiği dersler ve sınıf düzeyleri ile ilgili bilgiler Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Sınıf İçi Gözlemin Gerçekleştiği Dersler, Sınıf Düzeyleri ve Gözlem Saati (N:9)

Gözlenen Öğretmen Sayısı	Gözlenen Sınıf Düzeyi	Gözlenen Dersler	Gözlem Süresi
2	3. sınıf	Türkçe, Matematik	24 ders saati
3	4. sınıf	Matematik, Sosyal Bilgiler, Matematik	36 ders saati
4	5. sınıf	Sosyal Bilgiler, Türkçe, Fen ve Teknoloji, Matematik	48 ders saati

Tablo 2’de görüldüğü gibi 9 öğretmenin sınıfında toplam 108 saatlik gözlem gerçekleştirilmiştir. Bu 9 öğretmenin 2’si 3. sınıf, 3’ü 4. sınıf ve 4’ü de 5. sınıf öğretmenidir. 3. sınıf öğretmenlerinin sınıflarında Türkçe ve matematik dersleri, 4. sınıf öğretmenlerinin sınıflarında matematik ve sosyal bilgiler dersleri, 5. sınıf öğretmenlerinin sınıflarında ise sosyal bilgiler, Türkçe, fen ve teknoloji ve matematik derslerinde gözlemler gerçekleştirilmiştir. Gözlemlerin farklı sınıf düzeyi ve derslerde uygulanmasının temel sebebi sınıf öğretmenlerinin farklı derslerde ve sınıflarda uyguladıkları alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerinin tamamının gözlenebilmesi içindir. Sınıf içi gözlemler 2012 yılı Mart, Nisan ve Mayıs aylarında gerçekleştirilmiştir. Gözlem sırasında araştırmacı tarafından hazırlanan sınıf içi gözlem formu kullanılmış ve araştırmacı not tutma tekniğiyle önemli gördüğü anları kayıt altına almıştır.

Gözlemler tamamlandıktan sonra öğretmenlerin uygun oldukları tarih ve saatler belirlenmiş ve bu zamanlarda görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler öğretmenlerin görev yaptıkları okulun öğretmenler odasında ve boş dersliklerde gerçekleştirilmiş ve ses kayıt cihazı ile kayıt edilmiştir. Görüşmeler 2012 yılı Haziran ayında gerçekleştirilmiştir.

Verilerin Çözümlemesi

Gözlem formuna yapılan işaretlemeler Excel programına kayıt edilmiş ve gözlem sonuçlarının frekans ve yüzdeleri hesaplanarak bulgular tablo şeklinde sunulmuştur. Görüşmelerde elde edilen veriler içerik analizine tabi tutularak sınıf öğretmenlerinin öz yeterlik algıları da belirlenmiştir. Gözlem ve görüşme yapılan öğretmenler Ö1, Ö2 şeklinde kodlanmış veriler bu şekilde tablolastırılmıştır.

Nitel araştırmalarda geçerlik ve güvenilirliğin artırılması konusunda alınabilecek bazı tedbirler bulunmaktadır. Bunlardan birincisi araştırmacının çalıştığı durumla etkileşim sürecini arttırmasıdır. İkincisi de “veri çeşitlemesi” yani araştırma verilerinin toplanmasında birden fazla veri toplama yönteminin kullanılması ve toplanan verilerin birbirini destekleyecek şekilde sunulmasıdır (Merriam, 1990; akt. Yıldırım ve Şimşek, 2011). Yapılan bu araştırmada da araştırmacı çalıştığı durumla etkileşim sürecini arttırmak ve veri çeşitlemesini sağlamak amacıyla farklı özellikleri bulunan dokuz öğretmen ile gözlem ve görüşme yapmıştır. Her öğretmenin sınıfında altı hafta boyunca haftada iki saat olmak üzere on iki saat gözlem yapılmıştır. Ayrıca bu veri toplama araçlarından elde edilen veriler birbirini destekleyecek şekilde sunulmuştur.

Araştırmada nitel veri toplama araçları ile elde edilen verilerin birlikte değerlendirilebilmesi ve sınıf öğretmenlerinin alternatif ölçme ve değerlendirme yeterlikleri hakkında yargıya varılabilmesi için araştırmacı tarafından “Sınıf Öğretmenlerinin Alternatif Ölçme ve Değerlendirme Yeterlik Düzeyleri Sınıflama Kriterleri” hazırlanmıştır. Sınıflama kriterlerinde sınıf içi gözlemlerden elde edilen bir yeterlik düzeyine karşılık gelecek biçimde düzenlenmiştir. Ayrıca bu sınıflama kriterlerine görüşmelerden elde edilen öğretmenlerin alternatif ölçme ve değerlendirme öz yeterlik algıları da eklenmiştir. Bu sınıflama kriterleri Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3. Sınıf Öğretmenlerinin Alternatif Ölçme ve Değerlendirme Yeterlik Düzeyleri Sınıflama Kriterleri

YETERLİK DÜZEYLERİ					
Ölçme Araçları	Çok Yeterli	Yeterli	Orta Düzeyde Yeterli	Yetersiz	Çok Yetersiz
Gözlem-Teknikler	%85 ve üzeri	%70-%84 arası	%50-%69 arası	%30-%49 arası	0-%29 arası
Gözlem-Tekniklerin Performans Göstergeleri	%85 ve üzeri	%70-%84 arası	%50-%69 arası	%30-%49 arası	0-%29 arası
Gözlem-Yeterlikler	%85 ve üzeri	%70-%84 arası	%50-%69 arası	%30-%49 arası	0-%29 arası
Görüşme-Algılar	Çok yeterli	Yeterli	Orta düzeyde yeterli	Yetersiz	Çok yetersiz

Sınıflama kriterlerinde yer alan yeterlik düzeylerinin belirlenmesinde İKY (MEB, 2012b) ve Ortaöğretim Kurumları Sınıf Geçme Yönetmeliği (MEB, 2004b) ile MEB'in görevde bulunan öğretmenler arasından yaptığı seçme sınavlarında öngörülen başarı yüzdeleri ölçüt olarak alınmıştır. Örneğin her iki yönetmelikte de sınavlarda 100 üzerinden 85 ve üzeri puan alan çok başarılı sayılmaktadır. Ayrıca MEB'in yapmış olduğu müdür ve müdür yardımcılığı sınavlarında 100 üzerinden 70 puan alan öğretmen başarılı sayılmaktadır (MEB, 2011). Gözlem ve görüşme yapılan öğretmenlerin alternatif ölçme ve değerlendirme yeterliklerinin değerlendirildiği bu sınıflama kriterlerinde de aynı yaklaşım kullanılmıştır. Araştırmacı tarafından yapılan gözlemlerde, sınıfta gözlem yapılan öğretmenler teknikleri uygulama açısından ilgili alan yazında ve 2005 ilköğretim programında yer alan 10 alternatif ölçme ve değerlendirme tekniğinden %85 ve üzeri tekniği sınıfta uyguladıysa çok yeterli, %70-%84 arası tekniği uyguladıysa yeterli, %50-%69 arası tekniği uyguladıysa orta düzeyde yeterli, %30-%49 arası tekniği uyguladıysa yetersiz, 0-%29 arası tekniği uyguladıysa çok yetersiz olarak belirlenmiştir. Ayrıca araştırmacı, öğretmenlerin derslerinde uygulamış oldukları alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerinin performans göstergelerini (teknik hakkında bilgi verilmesi-tanıtılması, değerlendirme kriterlerinin açıklanması ve dereceli puanlama anahtarının hazırlanması, geri bildirimde bulunma) belirlemiştir. Her alternatif ölçme ve değerlendirme tekniği için 3 ve toplamda 30 adet performans göstergesi oluşturulmuştur. Performans göstergeleri açısından 30 göstergeden %85 ve üzeri gerçekleştiren öğretmen çok yeterli, %70-%84 arası gerçekleştiren yeterli, %50-%69 arası gerçekleştiren orta düzeyde yeterli, %30-%49 arası gerçekleştiren yetersiz ve 0-%29 arası performans göstergesini gerçekleştiren öğretmen de çok yetersiz olarak belirlenmiştir.

Bunlara ek olarak gözlem yapılan öğretmenlerden, MEB'in 2008 yılında hazırlamış olduğu genel alan yeterliklerinden öğrenmeyi, gelişimi izleme ve değerlendirme yeterlik alanının 24 performans göstergesinden %85 ve üzerini gerçekleştiren öğretmenler yeterlikler açısından çok yeterli, %70-%84 arasını gerçekleştiren yeterli, %50-%69 arasını gerçekleştiren orta düzeyde yeterli, %30-%49 arasını gerçekleştiren yetersiz, 0-%29 arasını gerçekleştiren ise çok yetersiz olarak belirlenmiştir. Son olarak da öğretmenlerin tüm verileri birlikte değerlendirilerek öğretmenlerin alternatif ölçme ve değerlendirme yeterlikleri üzerinde bir yargıya varılmıştır. Bu yargıya varırken öğretmenlerin ölçme araçlarından elde etmiş olduğu yüzdelerin ortalaması alınmıştır. Burada öğretmenlerin öz yeterlik algıları da yüzde olarak çok yeterli ise %95, yeterli ise %80, orta düzeyde yeterli ise % 60, yetersiz ise %40 ve çok yetersiz ise %20 olarak kabul edilmiştir. Bütün bu verilerin yüzde olarak ortalaması sınıflama kriterlerinde o öğretmenin alternatif ölçme ve değerlendirme yeterlik düzeyini göstermektedir. Örneğin bir öğretmenin teknikleri uygulaması %60, tekniklerin performans göstergesi %50, öğretmen yeterlikleri %70 ve öz yeterlik algısı da %60 olsun. Bütün bu yüzdelerin ortalaması %60 olur ve sınıflama kriterlerinde karşılığı ise orta düzeyde yeterlidir.

BULGULAR

Araştırmanın birinci sorusu sınıf öğretmenlerinin kullandığı alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerinin belirlenmesine yöneliktir. Bu soruya cevap verebilmek amacıyla yapılan sınıf içi gözlemlerden ve görüşmelerden elde edilen veriler Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4. Sınıf Öğretmenlerinin Kullandığı Alternatif Ölçme ve Değerlendirme Teknikleri

Alternatif	Veri Çeşidi	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	Ö6	Ö7	Ö8	Ö9	f
Portfolyo	Gözlem	+	+	-	+	-	+	+	-	+	6/9
	Görüşme	+	+	-	+	-	+	+	-	+	6/9
Performans Değerlendirme	Gözlem	+	+	+	+	+	+	+	+	+	9/9
	Görüşme	+	+	+	+	+	+	+	+	+	9/9
Proje	Gözlem	+	+	+	+	+	-	-	+	-	6/9
	Görüşme	+	+	+	+	+	+	+	+	+	9/9
Öz Değerlendirme	Gözlem	+	+	+	+	-	+	+	-	-	6/9
	Görüşme	+	+	+	-	+	+	-	-	-	5/9
Akran Değerlendirme	Gözlem	-	-	-	+	+	+	-	-	+	4/9
	Görüşme	-	+	+	-	+	+	-	-	+	5/9
Gözlem	Gözlem	+	+	-	-	-	-	-	-	-	2/9
	Görüşme	-	+	+	-	-	-	-	-	-	2/9
Görüşme	Gözlem	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
	Görüşme	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Kavram Haritası	Gözlem	-	+	-	-	-	-	-	-	-	1/9
	Görüşme	-	-	-	-	-	-	-	-	+	1/9
Yapılandırılmış Grid	Gözlem	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
	Görüşme	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Tanılayıcı Dallanmış Ağaç	Gözlem	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
	Görüşme	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Toplam		9	12	8	8	7	9	6	4	8	71/180

Tablo 4 incelendiğinde, sınıf öğretmenlerinin kullandığı alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerinin gözlem ve görüşme sonuçlarına göre farklılaştığı görülmektedir. Bunun nedeni olarak görüşme esnasında öğretmenlerin uygulamış oldukları teknikleri tam olarak hatırlayamamalarından kaynaklandığı düşünülmektedir. Ayrıca 6 hafta boyunca sınıf içi gözlemler gerçekleştirilmiş ve öğretmenlerin uyguladıkları teknikler gözlem formuna zaman kaybedilmeden işlenmiştir. Bu nedenlerden dolayı uygulanan teknikler ile ilgili yorumlar gözlem sonuçları üzerinden yapılmıştır.

Sınıfında gözlem yapılan dokuz öğretmen gözlem süresi boyunca toplam olarak 34 alternatif ölçme ve değerlendirme tekniğini derslerinde uygulamıştır. Elde edilen bu sonuca göre her öğretmen ortalama olarak 4 teknikten daha az (3,8) alternatif ölçme ve değerlendirme tekniğini sınıflarında uygulamışlardır. Toplamda 10 alternatif ölçme ve değerlendirme tekniği olduğu düşünüldüğünde bu ortalamanın çok az olduğu görülmektedir. Gözlem sonuçlarına göre sınıf öğretmenlerinin tamamının uyguladığı alternatif ölçme ve değerlendirme tekniği performans değerlendirme (9/9), öğretmenlerin çoğunluğunun uyguladığı alternatif ölçme ve değerlendirme teknikleri ise portfolyo, proje ve öz değerlendirmedir (6/9). Akran değerlendirmeyi 4, gözlemi 2, kavram haritasını ise 1 öğretmenin kullandığı gözlemlenmiştir. Sınıf içi gözlemlerde alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerinden görüşme, yapılandırılmış grid ve tanılayıcı dallanmış ağaç tekniklerini uygulayan öğretmen tespit edilememiştir. Bu veri görüşme sonuçları ile de uyumludur. Görüşmelerde de hiçbir öğretmen bu teknikleri uyguladığını ifade etmemiştir. Ö5 kullandığı ölçme ve değerlendirme tekniklerini şöyle ifade etmektedir:

“...Ölçme teknikleri açısından ünite sonlarında üniteyi değerlendirme, yazılı sınavlar yapıyoruz. Bunları daha çok çoktan seçmeli sınavlar şeklinde, bunun dışında konu işlerken, bir konuyu öğrencilere anlatırken akran değerlendirme ne kadar iyi anlattı, öz değerlendirme formları var, sözel değerlendirmelerimiz var ders içinde birebir soru sorup cevap alarak, performans şeklinde

değerlendirmelerimiz var. Projeler var. Projeler değerlendirmeye giriyor mu bilmiyorum ama projeler var...” (Ö5, s.1).

Sınıf Öğretmenlerinin Alternatif Ölçme ve Değerlendirme Tekniklerinin Performans Göstergelerini Uygulama Sıklıkları

Araştırmamızın ikinci sorusuna cevap verebilmek amacıyla elde edilen veriler Tablo 5’de verilmiştir.

Tablo 5. Sınıf Öğretmenlerinin Alternatif Ölçme ve Değerlendirme Tekniklerinin Performans Göstergelerini Uygulama Sıklıkları

Performans Göstergeleri	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	Ö6	Ö7	Ö8	Ö9	f
Portfolyo hakkında bilgi verme-tanıtma	+	+	-	+	-	+	-	-	+	5/9
Değerlendirme kriterlerinin açıklanması ve dereceli puanlama anahtarı hazırlama	+	+	-	+	-	-	-	-	+	4/9
Geri bildirimde bulunma	+	+	-	+	-	+	+	-	+	6/9
Performans değerlendirme hakkında bilgi verme-tanıtma	+	+	+	+	+	-	+	-	+	7/9
Değerlendirme kriterlerinin açıklanması ve dereceli puanlama anahtarı hazırlama	+	+	+	-	+	-	+	-	+	6/9
Geri bildirimde bulunma	+	+	+	+	+	+	+	+	+	9/9
Proje hakkında bilgi verme-tanıtma	+	+	+	+	+	-	-	+	-	6/9
Değerlendirme kriterlerinin açıklanması ve dereceli puanlama anahtarı hazırlama	+	+	+	+	-	-	-	-	-	4/9
Geri bildirimde bulunma	+	+	+	+	+	-	-	+	-	6/9
Öz değerlendirme hakkında bilgi verme-tanıtma	+	+	+	+	-	+	+	-	-	6/9
Değerlendirme kriterlerinin açıklanması ve dereceli puanlama anahtarı hazırlama	+	+	+	+	-	+	+	-	-	6/9
Geri bildirimde bulunma	+	-	+	+	-	+	+	-	-	5/9
Akran değerlendirme hakkında bilgi verme-tanıtma	-	-	-	+	+	+	-	-	+	4/9
Değerlendirme kriterlerinin açıklanması ve dereceli puanlama anahtarı hazırlama	-	-	-	+	+	-	-	-	+	3/9
Geri bildirimde bulunma	-	-	-	+	+	+			+	4/9
Gözlem hakkında bilgi verme-tanıtma	-	+	-	-	-	-	-	-	-	1/9
Gözlem formu hazırlama	-	+	-	-	-	-	-	-	-	1/9
Geri bildirimde bulunma	+	-	-	-	-	-	-	-	-	1/9
Görüşme hakkında bilgi verme-tanıtma	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Görüşme formu hazırlama	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Geri bildirimde bulunma	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Tanılayıcı Dallanmış Ağaç hakkında bilgi verme-tanıtma	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Değerlendirme kriterlerinin açıklanması ve dereceli puanlama anahtarı hazırlama	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Geri bildirimde bulunma	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Kavram haritası hakkında bilgi verme-tanıtma	-	+	-	-	-	-	-	-	-	1/9
Değerlendirme kriterlerinin açıklanması ve dereceli puanlama anahtarı hazırlama	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Geri bildirimde bulunma	-	+	-	-	-	-	-	-	-	1/9
Yapılandırılmış Grid hakkında bilgi verme-tanıtma	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Değerlendirme kriterlerinin açıklanması ve dereceli puanlama anahtarı hazırlama	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Geri bildirimde bulunma	-	-	-	-	-		-	-	-	0
Toplam	13	15	9	14	8	8	7	3	9	86/270

Sınıfında gözlem yapılan öğretmenlerin kullandığı alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerinin performans göstergeleri incelendiğinde toplam olarak 86 performans göstergesinin uygulandığı görülmektedir. Bu durum ortalama olarak her öğretmenin 9,6 performans göstergesini uyguladığını göstermektedir. Toplamda 30 performans göstergesinin uygulanabilir olduğu düşünüldüğünde bu ortalamanın çok düşük olduğu görülmektedir. Sınıf içi gözlemlerde alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerinde en fazla uygulanan performans göstergesinin performans değerlendirmede “geri bildirimde bulunma” olduğu görülmektedir. Bütün öğretmenler bu performans

göstergesini uygulamışlardır. Tablo 5'e bakıldığında en fazla uygulanan göstergelerin de performans değerlendirmenin göstergeleri olduğu görülmektedir. Sınıf öğretmenlerinin tamamının performans değerlendirmeyi sınıflarında uyguladıkları düşünüldüğünde öğretmenlerin bu teknikle ilgili olarak bir yetkinlik kazandıkları söylenebilir. Tablo 5'de dikkat çeken bir nokta da, uygulanan alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerinin performans göstergelerinde ortalama olarak en çok “geri bildirimde bulunma” en azda “değerlendirme kriterlerinin açıklanması ve dereceli puanlama anahtarı hazırlama” göstergesinin uygulanmasıdır.

Sınıf Öğretmenlerinin Öğrenmeyi, Gelişimi İzleme ve Değerlendirme Yeterlik Alanının Performans Göstergelerini Uygulama Durumları

Araştırmanın üçüncü sorusuna cevap verebilmek amacıyla elde edilen veriler Tablo 6'da verilmiştir.

Sınıf içi gözlem sonuçlarına göre sınıf öğretmenlerinin öğrenmeyi, gelişimi izleme ve değerlendirme yeterlik alanının performans göstergelerinin ortalaması 13,4'dür. Toplam 24 performans göstergesi olduğu düşünüldüğünde öğretmenlerin MEB'in belirlemiş olduğu öğrenmeyi, gelişimi izleme ve değerlendirme yeterlik alanında orta düzeyin biraz üzerinde performans göstergelerini sergilemiş oldukları sonucuna ulaşılabilir. Ancak MEB tarafından belirlenen bu performans göstergelerinde gözlem sonuçlarına göre bir takım çelişkiler olduğu görülmektedir. Örneğin 24 performans göstergesinden 7'si öğretmenlerin tamamı tarafından uygulanmış, 5'i ise hiçbir öğretmen tarafından uygulanmamıştır. Ayrıca 2 performans göstergesi de sadece birer öğretmen tarafından uygulanmıştır. Bu durum üzerinde iki türlü yorum yapılması mümkündür. İlk yorum MEB tarafından belirlenmiş olan performans göstergelerinin öğretmenlerimize uygun olmadığıdır. İkinci yorum ise öğretmenlerimizin bu performans göstergelerinde çok yetersiz olduğudur. Öğretmenlerin tamamı tarafından uygulanan performans göstergeleri şunlardır: “Hangi amaçla ölçme ve değerlendirme yapacağına karar verir, ölçme aracını geliştirir, ölçme aracını uygular, öğrencinin çalışmalarını kontrol eder (proje, ödev, vb.), ölçme sonuçları hakkındaki öğrenci tepkilerine önem verir, öğrenci başarılarını ve olumlu davranışlarını ödüllendirir, olumsuz davranışlar için yapıcı yönlendirmeler yapar”. Öğretmenlerin hiç biri tarafından uygulanmayan performans göstergeleri ise şunlardır: “Ölçme aracının geçerlilik ve güvenilirliğini test eder, veri analizinde uygun istatistik tekniğini seçer ve uygular, ölçme sonuçlarını tablo grafik türü görsel biçimlere dönüştürür, bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanarak değerlendirme sonuçlarını veliler, okul yönetimi ve diğer eğitimcilerle paylaşır, ölçme araçlarını yeniden gözden geçirir”.

Tablo 6. Sınıf Öğretmenlerinin Öğrenmeyi, Gelişimi İzleme ve Değerlendirme Yeterlik Alanının Performans Göstergelerini Uygulama Sıklıkları

Yeterlik Alanının Performans Göstergeleri	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	Ö6	Ö7	Ö8	Ö9	f
Ölçme ve Değerlendirme Yöntem ve Tekniklerini Belirleme										
1. Hangi amaçla ölçme ve değerlendirme yapacağına karar verir.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	9/9
2. Amaca uygun ölçme araçlarını belirler.	+	+	+	+	+	+	-	-	+	7/9
3. Ölçme araçlarını çeşitlendirir.	+	+	+	+	+	-	-	-	+	6/9
4. Çok yönlü değerlendirme için alternatif ölçme araçlarını belirler.	+	+	+	+	+	-	-	-	+	6/9
5. Ölçme ve değerlendirmeye yönelik plan yapar.	-	-	+	-	-	-	-	-	-	1/9
Değişik Ölçme Tekniklerini Kullanarak Öğrencinin Öğrenmelerini Ölçme										
1. Ölçme aracını geliştirir.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	9/9
2. Ölçme aracının geçerlilik ve güvenilirliğini test eder.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
3. Ölçme aracını uygular.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	9/9
4. Öğrencinin çalışmalarını kontrol eder (proje, ödev, vb.)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	9/9
5. Bireysel ölçme ve değerlendirme etkinlikleri düzenler ve bu etkinliklere öğrencileri dahil edecek stratejiler kullanır.	+	+	+	+	-	-	-	-	+	5/9
6. Öğrenenlerin performans ve gelişim düzeylerini düzenli ölçer.	+	+	+	+	+	-	-	-	-	5/9
Verileri Analiz Ederek Yorumlama, Öğrencinin Gelişimi ve Öğrenmesi Hakkında Geri Bildirim Sağlama										
1. Veri analizinde uygun istatistik tekniğini seçer ve uygular.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
2. Bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanarak verileri analiz eder.	-	-	+	-	-	-	-	-	-	1/9
3. Ölçme sonuçlarını tablo grafik türü görsel biçimlere dönüştürür.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
4. Ölçme sonuçlarını yorumlar ve öğrenciye geri bildirim sağlar.	+	+	+	+	-	+	+	+	+	8/9
5. Ölçme sonuçları hakkındaki öğrenci tepkilerine önem verir.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	9/9
6. Öğrenci başarılarını ve olumlu davranışlarını ödüllendirir.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	9/9
7. Olumsuz davranışlar için yapıcı yönlendirmeler yapar.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	9/9
8. Bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanarak değerlendirme sonuçlarını veliler, okul yönetimi ve diğer eğitimcilerle paylaşır.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Sonuçlara Göre Öğrenme-Öğretme Sürecini Gözden Geçirme										
1. Hedefleri yeniden gözden geçirir.	+	+	+	+	-	-	-	-	-	4/9
2. Öğrenme ortamını yeniden gözden geçirir.	-	+	+	+	+	-	-	-	+	5/9
3. Ölçme araçlarını yeniden gözden geçirir.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
4. Öğretim stratejilerini, yaklaşım, yöntem ve tekniklerini yeniden gözden geçirir.	+	+	+	+	-	+	-	-	-	5/9
5. Gerektiğinde alternatif materyal, strateji ve etkinlikler geliştirir.	+	+	+	+	-	-	-	-	+	5/9
Toplam	16	17	19	17	12	10	8	8	14	121/216

Sınıf Öğretmenlerinin Alternatif Ölçme ve Değerlendirme Yeterlik Algıları

Araştırmanın son sorusuna cevap vermek amacıyla yapılan görüşmelere göre Ö4 alternatif ölçme ve değerlendirmede kendini yetersiz, Ö1, Ö2, Ö3, Ö5, Ö6, Ö8 ve Ö9 orta düzeyde yeterli ve Ö7’de yeterli olarak görmektedir.

Araştırmanın çalışma grubundan elde edilen verilerin tamamı Tablo 7’de verilerek öğretmenlerin yeterlikleri hakkında yargılara varılmıştır.

Tablo 7. Sınıf Öğretmenlerinin Alternatif Ölçme ve Değerlendirme Yeterlik Düzeyleri

Ölçme Araçları	Alınabilecek En Yüksek Puan	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	Ö6	Ö7	Ö8	Ö9
Alternatif Ölçme ve Değerlendirme Teknikleri	10(%100)	5(%50)	6(%60)	3(%30)	5(%50)	3(%30)	4(%40)	3(%30)	2(%20)	3(%30)
Performans Göstergeleri	30(%100)	13(%43)	15(%50)	9(%30)	14(%47)	8(%27)	8(%27)	7(%23)	3(%10)	9(%30)
Öğretmen Yeterliklerinin Performans Göstergeleri	24(%100)	16(%67)	17(%71)	19(%79)	17(%71)	12(%50)	10(%42)	8(%33)	8(%33)	14(%58)
Öğretmenlerin Öz Yeterlik Algıları		Orta	Orta	Orta	Yetersiz	Orta	Orta	Yeterli	Orta	Orta

Tablo 7’de bulunan veriler; uygulanan alternatif ölçme ve değerlendirme teknikleri-alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerinin performans göstergeleri ve öğretmen yeterliklerinin performans göstergelerinin tespiti sınıf iç gözlemlerden, öğretmenlerin alternatif ölçme ve değerlendirme hakkındaki öz yeterlik algıları ise görüşmelerden elde edilmiştir. Öncelikle Tablo 3’de verilen veriler her öğretmen için “Sınıf Öğretmenlerinin Alternatif Ölçme ve Değerlendirme Yeterlik Düzeyleri Sınıflama Kriterlerine” göre ayrı ayrı değerlendirilmiştir. Son olarak da değerlendirilen öğretmenin alternatif ölçme ve değerlendirme yeterliği hakkında yargıya varılmıştır.

Ö1 derslerinde, 10 alternatif ölçme ve değerlendirme tekniğinden 5 (%50) tanesini uygulamıştır. Sınıflama kriterlerinde bunun karşılığı “orta düzeyde yeterli” dir. Bu bulguya göre Ö1 alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerini uygulama açısından orta düzeyde yeterli bulunmuştur. Ö1 alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerinin performans göstergelerinde ise 30 göstergeden 13 (%43) performans göstergesini uygulamıştır. Sınıflama kriterlerinde bunun karşılığı “yetersiz” dir. Bu bulguya göre Ö1 alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerinin performans göstergelerini uygulamada yetersiz bulunmuştur. Ö1, MEB tarafından belirlenen öğretmen yeterliklerinin performans göstergelerinde 24 göstergeden 16 (%67) performans göstergesini uygulamıştır. Sınıflama kriterlerinde bunun karşılığı “orta düzeyde yeterli” dir. Bu bulguya göre Ö1 öğretmen yeterliklerinin performans göstergelerini uygulamada orta düzeyde yeterli bulunmuştur. Ayrıca bu bulgulara ek olarak Ö1 yapılan görüşmede, kendini alternatif ölçme ve değerlendirmede orta düzeyde yeterli olarak gördüğünü şu şekilde ifade etmiştir: “Ben kendimi orta görüyorum. Çünkü ben kendimi çok eleştiriyorum. Diyorum ya her yıl kendimi beğenmiyorum. Bir sürü eksik çıkarıyorum, keşke şunları yapsaydım, bunları yapsaydım vs. ...” (Ö1, s. 15). Bütün bu bulguların ışığında Ö1 alternatif ölçme ve değerlendirmede orta düzeyde yeterli olarak bulunmuştur. Çünkü Ö1 Sınıf Öğretmenlerinin Alternatif Ölçme ve Değerlendirme Yeterlik Düzeyleri Sınıflama Kriterleri’nde bulunan 4 yeterlik düzeyinin üçünde orta düzeyde yeterli ve birinde de yetersiz olarak bulunmuş ve bu yeterlik düzeylerindeki ortalama yüzdesi de %55 olarak belirlenmiştir. %55’in sınıflama kriterlerinde karşılığı da orta düzeyde yeterlidir.

Ö2 derslerinde 6 (%60) alternatif ölçme ve değerlendirme tekniğini uygulamıştır. Sınıflama kriterlerinde bunun karşılığı “orta düzeyde yeterli” dir. Bu bulguya göre Ö2 alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerini uygulama açısından orta düzeyde yeterli bulunmuştur. Ö2 alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerinin performans göstergelerinde ise 15 (%50) performans göstergesini uygulamıştır. Sınıflama kriterlerinde bunun karşılığı “orta düzeyde yeterli” dir. Bu bulguya göre Ö2 alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerinin performans göstergelerini uygulamada orta düzeyde

yeterli bulunmuştur. Ö2, MEB tarafından belirlenen öğretmen yeterliklerinin performans göstergelerinden 17 (%71) performans göstergesini uygulamıştır. Sınıflama kriterlerinde bunun karşılığı “yeterli” dir. Bu bulguya göre Ö2 öğretmen yeterliklerinin performans göstergelerini uygulamada yeterli bulunmuştur. Bu bulgulara ek olarak Ö2 ile yapılan görüşmede kendini alternatif ölçme ve değerlendirmede orta düzeyde yeterli olarak gördüğünü şu cümlelerle ifade etmiştir: *“...Kendimi çok yeterli görmüyorum... Orta veya ortanın bir basamak üzerinde olabilir. Çünkü çok çok iyi yaptığımı düşünmüyorum. Mesela bu akran değerlendirme- öz değerlendirme formlarını doldurtmuyorum ya da değerlendirmeye tabi tutmuyorum...”* (Ö2, s. 15). Bütün bu bulgulara göre, Ö2 alternatif ölçme ve değerlendirmede orta düzeyde yeterli olarak bulunmuştur. Çünkü Ö2, Sınıf Öğretmenlerinin Alternatif Ölçme ve Değerlendirme Yeterlik Düzeyleri Sınıflama Kriterlerinde bulunan 4 yeterlik düzeyinin birinde yeterli, üçünde orta düzeyde yeterli bulunmuş ve bu yeterlik düzeylerindeki ortalama yüzdesi de %60 olarak belirlenmiştir. %60’ın sınıflama kriterlerinde karşılığı da orta düzeyde yeterlidir.

Ö3 derslerinde 3 (%30) alternatif ölçme ve değerlendirme tekniğini uygulamıştır. Sınıflama kriterlerinde bunun karşılığı “yetersiz” dir. Bu bulguya göre Ö3 alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerini uygulama açısından yetersiz bulunmuştur. Ö3 alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerinin performans göstergelerinde ise 9 (%30) performans göstergesini uygulamıştır. Sınıflama kriterlerinde bunun karşılığı “yetersiz” dir. Bu bulguya göre Ö3 alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerinin performans göstergelerini uygulamada yetersiz bulunmuştur. Ö3, MEB tarafından belirlenen öğretmen yeterliklerinin performans göstergelerinden 19 (%79) performans göstergesini uygulamıştır. Sınıflama kriterlerinde bunun karşılığı “yeterli” dir. Bu bulguya göre Ö3 öğretmen yeterliklerinin performans göstergelerini uygulamada yeterli bulunmuştur. Bunlara ek olarak Ö3’le yapılan görüşmede kendini alternatif ölçme ve değerlendirmede orta düzeyde yeterli gördüğünü şu şekilde ifade etmiştir: *“...Kendimi orta seviyede görüyorum. Yüksek seviyede alternatif teknikleri uyguluyorum desem yalan olur. Çünkü bunları yapıyorum desem daha önceden söylediğim o kısıtlamalar, eleştirilerle çelişki olur...”* (Ö3, s. 12). Ö3 ile ilgili bütün bulgular birlikte değerlendirildiğinde Ö3’ün alternatif ölçme ve değerlendirmede orta düzeyde yeterli olarak bulunmuştur. Çünkü Ö3, 4 yeterlik düzeyinin ikisinde yetersiz, birinde orta düzeyde yeterli ve birinde de yeterli olarak bulunmuş ve bu yeterlik düzeylerindeki ortalama yüzdesi de %50 olarak belirlenmiştir. %50’nin sınıflama kriterlerinde karşılığı da orta düzeyde yeterlidir.

Ö4 derslerinde 5 (%50) alternatif ölçme ve değerlendirme tekniğini uygulamıştır. Sınıflama kriterlerinde bunun karşılığı “orta düzeyde yeterli” dir. Bu bulguya göre Ö4 alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerini uygulama açısından orta düzeyde yeterli bulunmuştur. Ö4 alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerinin performans göstergelerinde ise 14 (%47) performans göstergesini uygulamıştır. Sınıflama kriterlerinde bunun karşılığı “yetersiz” dir. Bu bulguya göre Ö4 alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerinin performans göstergelerini uygulamada yetersiz bulunmuştur. Ö4, MEB tarafından belirlenen öğretmen yeterliklerinin performans göstergelerinden 17 (%71) performans göstergesini uygulamıştır. Sınıflama kriterlerinde bunun karşılığı “yeterli” dir. Bu bulguya göre Ö4 öğretmen yeterliklerinin performans göstergelerini uygulamada yeterli bulunmuştur. Bu bulgulara ek olarak Ö4 yapılan görüşmede kendini alternatif ölçme ve değerlendirmede yetersiz olarak gördüğünü şu şekilde ifade etmiştir: *“...ortanın altında. Yeterince özümseyemediğimi düşünüyorum. Uygulanabilirliğine ve gerçekleştirilebilirliğine yeterince inancım ve motivasyonumun olmadığını düşünüyorum...”* (Ö4, s. 9). Bütün bu bulgulara göre Ö4 alternatif ölçme ve değerlendirmede orta düzeyde yeterli bulunmuştur. Çünkü Ö4 4 yeterlik düzeyinin ikisinde yetersiz, birinde orta düzeyde yeterli ve birinde de yeterli bulunmuş ve bu yeterlik düzeylerindeki ortalama yüzdesi de %52 olarak belirlenmiştir. %52’nin sınıflama kriterlerinde karşılığı da orta düzeyde yeterlidir.

Ö5 derslerinde 3 (%30) alternatif ölçme ve değerlendirme tekniğini uygulamıştır. Sınıflama kriterlerinde bunun karşılığı “yetersiz” dir. Bu bulguya göre Ö5 alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerini uygulama açısından yetersiz bulunmuştur. Ö5 alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerinin performans göstergelerinde ise 8 (%27) performans göstergesini uygulamıştır. Sınıflama kriterlerinde bunun karşılığı “çok yetersiz” dir. Bu bulguya göre Ö5 alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerinin performans göstergelerini uygulamada çok yetersiz bulunmuştur. Ö5, MEB tarafından belirlenen öğretmen yeterliklerinin performans göstergelerinden 12 (%50) performans göstergesini uygulamıştır. Sınıflama kriterlerinde bunun karşılığı “orta düzeyde yeterli” dir. Bu bulguya göre Ö5 öğretmen yeterliklerinin performans göstergelerini uygulamada orta düzeyde yeterli bulunmuştur. Bu

bulgulara ek olarak Ö5 ile yapılan görüşmede kendini alternatif ölçme ve değerlendirmede orta düzeyde yeterli olarak gördüğünü şu şekilde ifade etmiştir: “...*Yani kendimi çok yeterli görmüyorum işin doğrusu. Böyle bir iddiam da yok. Olursa seminerlere filan katılmayı düşünürüm. Orta, ama daha aşağıda değilim...*” (Ö5, s. 7). Ö5 ile ilgili bütün bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde Ö5, alternatif ölçme ve değerlendirmede yetersiz bulunmuştur. Çünkü Ö5 4 yeterlik düzeyinin birinde çok yetersiz, birinde yetersiz ve ikisinde de orta düzeyde yeterli bulunmuş ve bu yeterlik düzeylerindeki ortalama yüzdesi de %42 olarak belirlenmiştir. %42’nin sınıflama kriterlerinde karşılığı da yetersizdir. Ö6 derslerinde 4 (%40) alternatif ölçme ve değerlendirme tekniğini uygulamıştır. Sınıflama kriterlerinde bunun karşılığı “yetersiz” dir. Bu bulguya göre Ö6 alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerini uygulama açısından yetersiz bulunmuştur. Ö6 alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerinin performans göstergelerinde ise 8 (%27) performans göstergesini uygulamıştır. Sınıflama kriterlerinde bunun karşılığı “çok yetersiz” dir. Bu bulguya göre Ö6 alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerinin performans göstergelerini uygulamada çok yetersiz bulunmuştur. Ö6, MEB tarafından belirlenen öğretmen yeterliklerinin performans göstergelerinden 10 (%42) performans göstergesini uygulamıştır. Sınıflama kriterlerinde bunun karşılığı “yetersiz” dir. Bu bulguya göre Ö6 öğretmen yeterliklerinin performans göstergelerini uygulamada yetersiz bulunmuştur. Bu bulgulara ek olarak Ö6, yapılan görüşmede ölçme ve değerlendirmenin önemine vurgu yapmakla birlikte kendini alternatif ölçme ve değerlendirmede orta düzeyde yeterli gördüğünü şu şekilde etmiştir: “...*Kendimi yetersiz görmüyorum ama daha da iyi olması gerekir. Orta görüyorum. Çok iyi değil. Bu konuda iyi bir eğitim almam lazım ki. O da kendi başına bir ders. Ölçme değerlendirme basit bir iş değil ...*” (Ö6, s. 8). Bütün bu bulgulara göre, Ö6 alternatif ölçme ve değerlendirmede yetersiz olarak bulunmuştur. Çünkü Ö6, Sınıf Öğretmenlerinin Alternatif Ölçme ve Değerlendirme Yeterlik Düzeyleri Sınıflama Kriterleri’nde bulunan 4 yeterlik düzeyinin birinde çok yetersiz, ikisinde yetersiz, birinde orta düzeyde yeterli bulunmuş ve bu yeterlik düzeylerindeki ortalama yüzdesi de %42 olarak belirlenmiştir. %42’nin sınıflama kriterlerinde karşılığı da yetersizdir.

Ö7 derslerinde 3 (%30) alternatif ölçme ve değerlendirme tekniğini uygulamıştır. Sınıflama kriterlerinde bunun karşılığı “yetersiz” dir. Bu bulguya göre Ö7 alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerini uygulama açısından yetersiz bulunmuştur. Ö7 alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerinin performans göstergelerinde ise 7 (%23) performans göstergesini uygulamıştır. Sınıflama kriterlerinde bunun karşılığı “çok yetersiz” dir. Bu bulguya göre Ö7 alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerinin performans göstergelerini uygulamada çok yetersiz bulunmuştur. Ö7, MEB tarafından belirlenen öğretmen yeterliklerinin performans göstergelerinden 8 (%33) performans göstergesini uygulamıştır. Sınıflama kriterlerinde bunun karşılığı “yetersiz” dir. Bu bulguya göre Ö7 öğretmen yeterliklerinin performans göstergelerini uygulamada yetersiz bulunmuştur. Bunlara ek olarak Ö7, yapılan görüşmede alternatif ölçme ve değerlendirmede kendini yeterli gördüğünü şu şekilde ifade etmiştir: “...*Kendimi programın istediği gibi çalıştığıma eminim. Kendimi ve öğrencilerimi de bu hususta yararlandığıma inanıyorum. Gerekli başarıları gösterdiğime inanıyorum. Eksik bir yanım yok. ...*” (Ö7, s. 4). Bütün bu bulgulara göre Ö7 alternatif ölçme ve değerlendirmede yetersiz olarak bulunmuştur. Çünkü Ö7, Sınıf Öğretmenlerinin Alternatif Ölçme ve Değerlendirme Yeterlik Düzeyleri Sınıflama Kriterleri’nde bulunan 4 yeterlik düzeyinin birinde çok yetersiz, ikisinde yetersiz, birinde yeterli bulunmuş ve bu yeterlik düzeylerindeki ortalama yüzdesi de %42 olarak belirlenmiştir. %42’nin sınıflama kriterlerinde karşılığı da yetersizdir.

Ö8 derslerinde 2 (%20) alternatif ölçme ve değerlendirme tekniğini uygulamıştır. Sınıflama kriterlerinde bunun karşılığı “çok yetersiz” dir. Bu bulguya göre Ö8 alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerini uygulama açısından çok yetersiz bulunmuştur. Ö8 alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerinin performans göstergelerinde ise 3 (%10) performans göstergesini uygulamıştır. Sınıflama kriterlerinde bunun karşılığı “çok yetersiz” dir. Bu bulguya göre Ö8 alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerinin performans göstergelerini uygulamada çok yetersiz bulunmuştur. Ö8, MEB tarafından belirlenen öğretmen yeterliklerinin performans göstergelerinden 8 (%33) performans göstergesini uygulamıştır. Sınıflama kriterlerinde bunun karşılığı “yetersiz” dir. Bu bulguya göre Ö8 öğretmen yeterliklerinin performans göstergelerini uygulamada yetersiz bulunmuştur. Bu bulgulara ek olarak Ö8 yapılan görüşmede kendini alternatif ölçme ve değerlendirmede orta düzeyde yeterli olarak gördüğünü şu şekilde ifade etmiştir: “*Teknikler ve uygulanması açısından orta düzeydeyim. Gerçekten sıkıntı çekiliyor yani...*” (Ö8, s. 6). Bütün bu bulgulara göre Ö8 alternatif ölçme ve değerlendirmede yetersiz olarak bulunmuştur. Çünkü Ö8, Sınıf Öğretmenlerinin Alternatif Ölçme ve Değerlendirme Yeterlik

Düzeyleri Sınıflama Kriterleri'nde bulunan 4 yeterli düzeyinin ikisinde çok yetersiz, birinde yetersiz, birinde orta düzeyde yeterli bulunmuş ve bu yeterli düzeylerindeki ortalama yüzdesi de %31 olarak belirlenmiştir. %31'in sınıflama kriterlerinde karşılığı da yetersizdir.

Ö9 derslerinde 3 (%30) alternatif ölçme ve değerlendirme tekniğini uygulamıştır. Sınıflama kriterlerinde bunun karşılığı "yetersiz" dir. Bu bulguya göre Ö9 alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerini uygulama açısından yetersiz bulunmuştur. Ö9 alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerinin performans göstergelerinde ise 9 (%30) performans göstergesini uygulamıştır. Sınıflama kriterlerinde bunun karşılığı "yetersiz" dir. Bu bulguya göre Ö9 alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerinin performans göstergelerini uygulamada yetersiz bulunmuştur. Ö9, MEB tarafından belirlenen öğretmen yeterliklerinin performans göstergelerinden 14 (%58) performans göstergesini uygulamıştır. Sınıflama kriterlerinde bunun karşılığı "orta düzeyde yeterli" dir. Bu bulguya göre Ö9 öğretmen yeterliklerinin performans göstergelerini uygulamada orta düzeyde yeterli bulunmuştur. Bu bulgulara ek olarak Ö9 ile yapılan görüşmede kendini alternatif ölçme ve değerlendirmede orta düzeyde yeterli olarak gördüğünü şu cümleyle ifade etmiştir: "...*Ne yetersizim nede çok iyiyim, ortada görüyorum kendimi ...*" (Ö9, s. 7). Bütün bu bulgulara göre Ö9 alternatif ölçme ve değerlendirmede yetersiz olarak bulunmuştur. Çünkü Ö9, Sınıf Öğretmenlerinin Alternatif Ölçme ve Değerlendirme Yeterlik Düzeyleri Sınıflama Kriterleri'nde bulunan 4 yeterli düzeyinin ikisinde yetersiz, ikisinde orta düzeyde yeterli bulunmuş ve bu yeterli düzeylerindeki ortalama yüzdesi de %45 olarak belirlenmiştir. %45'in sınıflama kriterlerinde karşılığı da yetersizdir.

Gözlem ve görüşme yapılan 9 öğretmenin alternatif ölçme ve değerlendirme yeterliklerini şu şekilde özetleyebiliriz:

1. Dört öğretmen orta düzeyde yeterli (Ö1-Ö2-Ö3-Ö4),
2. Beş öğretmen yetersizdir (Ö5-Ö6-Ö7-Ö8-Ö9).

Bu bulgulara göre gözlem ve görüşme yapılan 9 öğretmenden hiç biri alternatif ölçme ve değerlendirmede yeterli bulunmamıştır. Ayrıca dokuz öğretmenden beş öğretmenin de yetersiz bulunması üzerinde tartışılması gereken bir durumdur.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırma sonuçları katılımcıların alternatif ölçme değerlendirmede yetersiz olduğunu ortaya koymuştur. Diğer araştırma sonuçları da bu sonucu destekleyecek yöndedir (TED, 2009). Öğretmenler alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerini fazla karışık bulduklarını ifade etmişlerdir (Akata, 2007; Arda, 2009). Farklı branşlarda görev yapan öğretmenlerin daha çok geleneksel ölçme ve değerlendirme tekniklerini kullandıkları alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerine daha az yer verdikleri görülmüştür (Birgin, 2010; Çalışkan, 2009; Ersoy, 2008; Gelbal ve Kelecioğlu, 2007; Gök ve Şahin, 2009; Kırık, 2008; Orhan, 2007; Tabak, 2007; Torçuk, 2008; Watt, 2005). Yine farklı branşlardaki öğretmenlerin alternatif ölçme ve değerlendirme bilgilerinin yetersiz olduğu tespit edilmiştir (Lentz, 1997; Metin ve Birişçi, 2011; Nash, 1993; Webb, 2001). Aynı şekilde yapılan bazı araştırmalarda da sınıf öğretmenlerinin alternatif ölçme ve değerlendirme bilgilerinin eksik olduğu bulunmuştur (Ataman, 2007; Bal, 2009; Çiftçi, 2010; Ünsal, 2013). Bunlara ek olarak, yapılan araştırmalarda sınıf öğretmenliği bölümünde okuyan son sınıf öğrencilerinin de alternatif ölçme ve değerlendirme de yeterince bilgi sahibi olmadıkları tespit edilmiştir (Birgin ve Gürbüz, 2008; Duban ve Küçükylmaz, 2008). Yeni Öğretim Programlarını İnceleme ve Değerlendirme Raporu'na (2005) göre de yeni ilköğretim programının en zayıf yönü, sınıf öğretmenlerinin yeni yaklaşımlara göre öğrenci değerlendirilmesinin nasıl olacağı hakkında bilgilerinin yetersiz oluşudur.

Yukarıda verilen araştırma sonuçları birlikte değerlendirildiğinde; farklı branştaki öğretmenlerin alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerini karışık buldukları, derslerinde genellikle geleneksel ölçme ve değerlendirme tekniklerini kullandıkları ve öğretmenlerin alternatif ölçme ve değerlendirme teknikleri hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Ulaşılan bu yargının sonundan başına doğru gidildiğinde öğretmenlerin alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerini karmaşık bulmalarının ve az kullanmalarının temel sebebinin bu yöntem ve teknikler hakkında yeterli bilgiye sahip olmamaları olduğu görülmektedir (Bal, 2009; Birgin, 2010). Öğretmenlerin alternatif ölçme ve değerlendirme ile ilgili bilgi eksikliklerini gidermenin en temel yolu hizmet içi eğitim faaliyetleridir ve öğretmenler bu eğitime ihtiyaç duyduklarını ifade etmişlerdir (Çalışkan, 2009; Ersoy, 2008; Torçuk, 2008).

Sınıf öğretmenleri özellikle de alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerinin neler olduğu, nasıl kullanılacağı, faydaları vb. hakkındaki bilgileri kendi imkânları doğrultusunda öğrenmek zorunda kalmışlardır. Bu araştırmadan elde edilen sonuçlara göre bunun da çok başarılı olmadığı görülmektedir. Oysa McMillan'ın da (2007) belirttiği üzere ölçme ve değerlendirme yeterliğinde bilgi düzeyi, yeterlik inancı gibi etmenler önemli yer tutmaktadır. Lock ve Munby de (2000) yaptıkları araştırmada öğretmenlerin alternatif ölçme ve değerlendirme teknikleri hakkındaki bilgilerinin bu tekniklerin uygulanmasında çok önemli bir faktör olduğunu bulmuşlardır. Yani öğretmenlerin alternatif ölçme ve değerlendirmede yeterli olabilmesi için alternatif ölçme ve değerlendirme bilgisinin de yeterli olması gerekmektedir. Öğretmenlerin bir etkinliği, yöntemi gerektiği gibi uygulaması için o etkinlik ve yöntem hakkında öncelikli olarak bir bilgi birikimine sahip olması gereklidir. Bilgisi olmayanın uygulamasının da yetersiz olması beklenir.

Araştırmalardan elde edilen farklı bir sonuçta öğretmenlerin alternatif ölçme ve değerlendirmede yeterli olmadıklarının farkında olmaları (Çalışkan, 2009; Gelbal ve Kelecioğlu, 2007; Gök ve Şahin, 2009) ve bu eksikliklerini hizmet içi eğitimler yoluyla giderilmesini istemeleridir. Bu sonuç öğretmenlerinin yeterliklerinin artırılması için olumlu bir durumu göstermektedir. Çünkü öğretmenler eksikliklerinin farkındadır ve bunun giderilmesi için gerekli olan yönteminde ne olduğu belirlenmiştir.

Ayrıca üzerinde tartışılması gereken bir durumda yapılan araştırmalarda elde edilen sonuçlara göre öğretmen adayları da kendilerini alternatif ölçme ve değerlendirmede yeterli görmemektedirler (Evin Gencel ve Özbaşı, 2013; Kilmen, Kösterilioğlu ve Kösterilioğlu, 2007). Evin Gencel ve Özbaşı'nın yaptığı araştırmanın 2013 yılında gerçekleştirildiği düşünüldüğünde, alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerinin eğitim sistemimize girmesinin üzerinden sekiz yıl geçtiği ve halen hizmet öncesi eğitimde verilen alternatif ölçme ve değerlendirme ile ilgili eğitimlerin yetersiz olduğu görülmektedir.

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre sınıf öğretmenlerinin alternatif ölçme ve değerlendirme ki eksikliklerini gidermek amacıyla MEB tarafından iki aşamalı hizmet içi eğitim faaliyetleri düzenlenmelidir. Birinci aşama teorik bilgi verme şeklinde yapılmalıdır. Bu aşama uzaktan öğretim yoluyla verilebilir. Böylece çok fazla öğretmenin bu imkândan faydalanması sağlanır. İkinci aşama ise teorik olarak öğrenilen bilgilerin uygulamaya dönüştürülmesi şeklinde planlanmalıdır. Bu aşamada üniversitelerde görev yapan ve ölçme ve değerlendirmede uzman olan öğretim üyelerinden faydalanılmalıdır. İlerleyen yıllarda ülke genelinde yapılacak benzer bir araştırma ile daha geniş bir örneklem ile sınıf öğretmenlerinin alternatif ölçme ve değerlendirme yeterlikleri belirlenmeli ve 2005 yılında uygulanmaya başlanan ilköğretim programının ölçme ve değerlendirme ile ilgili hangi yönde değiştirilmesi ve geliştirilmesi gerektiği incelenebilir.

KAYNAKÇA

- Akçamete, A. G. (2005). Açılış konuşması: Öğretmen yetiştirmede kalite sorunlar çalıştayı (s:8). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi. Ankara: Tekışık Eğitim Araştırma Geliştirme Vakfı.
- Akata, A. (2007). Türkçe programıyla ilgili ölçme ve değerlendirme sürecinin işlevselliği üzerine bir araştırma (Tekirdağ ili örneği). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Algan, S. (2008). İlköğretim 6 ve 7. sınıf sosyal bilgiler dersi öğretim programının ölçme ve değerlendirme ögesinin öğretmen görüşleri açısından incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Alıcı, A. (2010). Öğrenci Performansının Değerlendirilmesinde Kullanılan Diğer Ölçme Araç ve Yöntemleri. S. Tekindal (Ed.), Eğitimde ölçme ve değerlendirme (s.127–168) (2. baskı). Ankara: Pegem A Akademi.
- Arda, D. (2009). İlköğretim sınıf öğretmenlerinin 2005 öğretim programı ekseninde ölçme ve değerlendirme alanındaki yeterlilik ve görüşlerinin incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Ataman, M. (2007). Benzeşen ve ayrışan yönleriyle 1998 ve 2004 ilköğretim sosyal bilgiler öğretim programlarında (4–5. sınıflar) ölçme ve değerlendirme yöntem ve teknikleri ve bunlara ilişkin

- öğretmen görüşleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Atılgan, H. (2009). Değerlendirme ve Not Verme. H. Atılgan (Ed.), Eğitimde ölçme ve değerlendirme (s.349-395) (4. baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Bahar, M., Nartgün, Z., Durmuş, S. ve Bıçak, B. (2009). Geleneksel-tamamlayıcı ölçme ve değerlendirme teknikleri öğretmen el kitabı (3. baskı). Ankara: Pegem A Akademi.
- Bal, A. P. (2009). İlköğretim beşinci sınıf matematik öğretiminde uygulanan ölçme ve değerlendirme yaklaşımlarının öğretmen ve öğrenci görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Birgin, O. (2010). 4-5. sınıf matematik öğretim programında öngörülen ölçme ve değerlendirme yaklaşımlarının öğretmenler tarafından uygulanabilirliği. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Birgin, O. ve Gürbüz, R. (2008). Sınıf öğretmeni adaylarının ölçme ve değerlendirme konusundaki bilgi düzeylerinin incelenmesi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 20, 163-179.
- Çakan, M. (2004). Öğretmenlerin ölçme-değerlendirme uygulamaları ve yeterlik düzeyleri: ilk ve ortaöğretim. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 37, (2), 99-114
- Çalışkan, İ. (2009). Fen ve teknoloji öğretmen adaylarının tamamlayıcı ölçme ve değerlendirme yaklaşımlarını kullanma becerileri ile fen ve teknoloji öğretmen ve öğretmen adaylarının bu yaklaşımlarla ilgili görüşleri hakkında durum belirleme çalışması Ankara ili ve Hacettepe üniversitesi örneği. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çepni, S. (2009). Performansların Değerlendirilmesi. E. Karip (Ed.), Ölçme ve değerlendirme (s. 233-292) (2. baskı). Ankara: Pegem A Akademi.
- Çiftçi, S. (2010). İlköğretim birinci kademe 4. ve 5. sınıf öğretmenlerinin performans görevlerine ilişkin görüşleri. İlköğretim Online, 9 (3), 934-951. <http://ilkogretim-online.org.tr/vol9say3/v9s3m9.pdf> adresinden 24.11.2012 tarihinde indirilmiştir.
- Duban, N. ve Küçükyılmaz, E. A. (2008). Sınıf öğretmeni adaylarının alternatif ölçme-değerlendirme yöntem ve tekniklerinin uygulama okullarında kullanımına ilişkin görüşleri. İlköğretim Online, 7(3), 769-784.
- Eğitim Reformu Girişimi (2005). Yeni Öğretim Programlarını İnceleme ve Değerlendirme Raporu. [http://ilkogretim-online.org.tr/vol5say1/yenimufredat_raporu\[1\].pdf](http://ilkogretim-online.org.tr/vol5say1/yenimufredat_raporu[1].pdf) adresinden 16.04.2013 tarihinde indirilmiştir.
- Ekiz, D. (2004). Eğitim dünyasının nitel araştırma paradigmasıyla incelenmesi: Doğal ya da yapay. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 4(2), 415-439.
- Ersoy, E. (2008). İlköğretim birinci kademe fen ve teknoloji dersindeki ölçme ve değerlendirme uygulamasının değerlendirilmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çanakkale 18 Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Evin Gencel, İ. ve Özbaşı, D. (2013). Öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme alanına yönelik yeterlik algılarının incelenmesi. İlköğretim Online. 12 (1), 190-201. <http://ilkogretim-online.org.tr/vol12say1/v12s1m14.pdf> adresinden 20.04.2013 tarihinde indirilmiştir.
- Gelbal, S. ve Kelecioğlu, H. (2007). Öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme yöntemleri hakkındaki yeterlik algıları ve karşılaştıkları sorunlar. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (H. U. Journal of Education) 33, 135-145
- Genç, N. (2008). Beden eğitimi öğretmenlerinin ölçme-değerlendirme uygulamaları ve yeterlik algıları. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Glesne, C. (2012). Nitel araştırmaya giriş (A. Ersoy ve P. Yalçınoglu, Çev. Ed.) Ankara: Anı Yayıncılık.
- Gök, B. ve Şahin, A. E. (2009). İlköğretim 4. ve 5. sınıf öğretmenlerinin değerlendirme araçlarını çoklu kullanımı ve yeterlik düzeyleri. Eğitim ve Bilim, 34 (153) 127-143.
- Güneş, A. (2007). Sınıf öğretmenlerinin kendi algılarına göre ölçme ve değerlendirme yeterlikleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Karahan, U. (2007). Alternatif ölçme değerlendirme metotlarından grid, tanılayıcı dallanmış ağaç ve kavram haritalarının biyoloji öğretiminde kullanılması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Karasar, N. (2005). Bilimsel araştırma yöntemi (15. baskı). Ankara: Nobel Yayın

- Kazu, H. ve Aslan, S. (2013). 2004 ilköğretim programının “ölçme-değerlendirme” boyutu ile ilgili yapılan araştırmaların değerlendirilmesi. *İlköğretim Online*, 12 (1), 87-108. <http://ilkogretim-online.org.tr/vol12say1/v12s1m7.pdf> adresinden 20.04.2013 tarihinde indirilmiştir.
- Kırık, M.Y. (2008). Yabancı dil olarak İngilizce öğretmenlerinin ölçme ve değerlendirme bağlamında tutum ve yaklaşımları. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kilmen, S., Kösterelioğlu, M. ve Kösterelioğlu İ. (2007). Öğretmen adaylarının ölçme değerlendirme araç ve yaklaşımlarına ilişkin yeterlik algıları. *AİBÜ, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7 (1), 129-140
- Lock, C. ve Munby, H. (2000). Changing assessment practices in the classroom: A study of one teacher's challenge. *The Alberta Journal of Educational Research*, 16 (3), 267-279
- Mamur, N. (2009). Anadolu güzel sanatlar lisesi resim bölümü öğrencilerinin sanatsal yeterliliğini ölçme ve değerlendirmede eğitsel gelişim dosyasının (portfolyo) rolü. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Maral, D. Y. (2009). Sınıf öğretmenlerinin ölçme değerlendirme yeterlik düzeyleri ve hizmet içi eğitim gereksinimleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- McMillan, J. H. (2007). Classroom assessment: principles and practice for effective standart-based instruction (Fourth edition). Boston: Pearson Education.
- MEB (2004). Ortaöğretim Kurumları Sınıf Geçme Yönetmeliği. *Tebliğler Dergisi*, (2567). http://mevzuat.meb.gov.tr/html/25664_0.html adresinden 07.03.2013 tarihinde indirilmiştir
- MEB (2005). İlköğretim Okulu Ders Programları ve Öğretim Kılavuzları. Erzurum: Yakutiye Yayıncılık
- MEB (2008). Öğretmen Yeterlikleri, Öğretmenlik Mesleği Genel Ve Özel Alan Yeterlikleri Kitabı. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü Basımevi.
- MEB (2011). Eğitim kurumları müdür başkanlığı ve müdür yardımcılığı/müdürlük seçme sınavı başvuru kılavuzu. http://egitek.meb.gov.tr/Sinavlar/Klavuz/2011/EgitimKurm_MudurYrdSe.pdf adresinden 07.03.2013 tarihinde indirilmiştir.
- MEB (2012). İlköğretim Kurumları Yönetmeliği. http://mevzuat.meb.gov.tr/html/225_0.html adresinden 06.08.2012 tarihinde indirilmiştir
- Metin, M. ve Birişçi, S. (2011). Farklı branşlardaki ilköğretim öğretmenlerinin alternatif durum belirleme hakkındaki düşünceleri. *Eğitim ve Bilim*, 36 (159), 141-154
- Nash, L. E. (1993). What they know vs. what they show: An investigation of teachers' practices and perceptions regarding student assessment. Georgia State University). ProQuest Dissertations and Theses, 234-234 p. [http://search.proquest.com/docview/304059633?accountid=12251.\(304059633\)](http://search.proquest.com/docview/304059633?accountid=12251.(304059633)) adresinden 16.04.2013 tarihinde indirilmiştir.
- Neuman Lentz, D. L. (1997). The assessment, grading and reporting practices of selected elementary school teachers and principals. The University of Texas at Austin). ProQuest Dissertations and Theses, 524-524 p. [http://search.proquest.com/docview/304375083?accountid=12251.\(304375083\)](http://search.proquest.com/docview/304375083?accountid=12251.(304375083)) adresinden 14.03.2013 tarihinde indirilmiştir.
- Okur, M. (2008). 4. ve 5. sınıf öğretmenlerinin fen ve teknoloji dersinde kullanılan alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Orhan, A. T. (2007). Fen eğitiminde alternatif ölçme ve değerlendirme yöntemlerinin ilköğretim öğretmen adayı, öğretmen ve öğrenci boyutu dikkate alınarak incelenmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Pınarbaşı, D. (2007). 4. ve 5. sınıflarda eski ve yeni öğretim programına göre okutulan sosyal bilgiler ders kitaplarındaki coğrafya ünitelerine ilişkin ölçme ve değerlendirme çalışmalarının öğretmen görüşlerine göre analizi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tabak, R. (2007). İlköğretim 5. sınıf fen ve teknoloji ders programının öğrenme –öğretme ve ölçme değerlendirme yaklaşımları kapsamında incelenmesi (Muğla ili örneği). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Muğla Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- TED (2009). Öğretmen yeterlikleri. Ankara: Adım Okan Matbaacılık Basım Yayın Tanıtım Organizasyon.
- Torçuk, F. Ç. (2008). 2006-2007 eğitim öğretim yılı ilköğretim 6. sınıf matematik dersi öğretim programının “ölçme ve değerlendirme” boyutunun uygulanma düzeyinin incelenmesi (Muğla ili örneği). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Ural, A. ve Kılıç, İ. (2006). Bilimsel Araştırma Süreci ve SPSS ile Veri Analizi. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Uysal, K. (2008). Öğrencilerin ölçme değerlendirme sürecine katılması: akran değerlendirme ve öz değerlendirme. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ünsal, H. (2013). Yeni öğretim programlarının uygulanmasına ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri. İlköğretim Online, 12(3), 635-658. <http://ilkogretim-online.org.tr/upcoming.html> adresinden 20.04.2013 tarihinde indirilmiştir.
- Watt, H. M. G. (2005). Attitudes to the use of alternative assessment methods in mathematics: A study with secondary mathematics teachers in Sydney, Australia. Educational Studies in Mathematics. 58, 21-44
- Webb, D. C. (2001). Instructionally embedded assessment practices of two middle grades mathematics teachers. The University of Wisconsin - Madison). ProQuest Dissertations and Theses, , 214-214 p. <http://search.proquest.com/docview/250071932?accountid=12251>. (250071932). adresinden 23.03.2013 tarihinde indirilmiştir.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (8. baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.